

Ung og voksen i Selbu, 2014 - 2019

En studie av skole, oppvekst og fysisk aktivitet
blant elever ved Selbu ungdomsskole
og Selbu videregående skole

UNG OG VOKSEN I SELBU, 2014 – 2019

En studie av skole, oppvekst og fysisk aktivitet blant elever ved
Selbu ungdomsskole og Selbu videregående skole

Jan Erik Ingebrigtsen

Anna Rapp

Forord

«Ung Voksen i Selbu» (UVIS) er et kombinert utviklings- og forskningsprosjekt, hvor det fokuseres på de unges opplevelser og oppvekstbetingelser i hjemkommunen, på skolen og på fritiden. Fra høsten 2014 har det vært årlige datainnsamlinger blant elevene på Selbu videregående skole og på Selbu ungdomsskole er det gjennomført datainnsamlinger med start 2018.

Prosjektet skal gi økt forståelse for hvordan det er å vokse opp i rurale områder. Vi ønsker å studere elevenes opplevelse av skole, fritid og framtid. Prosjektet er initiert av Selbu videregående skole, for å få et bedre grunnlag til å forstå elevene. Datainnsamlingene gir grunnlag for å evaluere hvordan tiltakene som iverksettes virker. Ved siden av det mer generelle forskningsprosjektet om oppvekst i bygd, så brukes også undersøkelsen som et verktøy for å forbedre ungdommenes situasjon ved skolen.

Vi vil takke elevene ved Selbu videregående skole og Selbu ungdomsskole for at de har gjort det mulig å gjennomføre prosjektet.

Prosjektgruppa består av rektor ved Selbu vgs; Svein Ove Dyrdal, kroppsøvlingslærer Henrik Rapp (Selbu vgs), Anna Rapp (NTNU) og Jan Erik Ingebrigtsen (NTNU). Hele prosjektgruppa har bidratt i planlegging og gjennomføring av undersøkelsen.

INNHold

FORORD	1
1. SAMMENDRAG	3
2. FORSTÅESESGRUNNLAG	4
3. SAMLET BESKRIVELSE FOR ELEVENE I UNGDOMSSKOLEN OG VIDEREGÅENDE SKOLE.....	6
3.1 SKOLEFORHOLD	6
3.2 FRITID, FYSISK AKTIVITET OG IDRETT.....	7
3.3 OPPVEKST OG BOSTED.....	9
3.3.1 UTVIKLINGSTREKK I UNGDOMSSKOLE OG VIDEREGÅENDE SKOLE	10
3.4 FRAMTIDSTANKER	12
3.4.1 UTVIKLINGSTREKK I UNGDOMSSKOLEN OG VIDEREGÅENDE SKOLE	13
4. SELBU UNGDOMSSKOLE	14
4.1 TRIVSEL	14
4.2 SKOLEFORHOLD	15
4.3 SKOLEARBEID HJEMME	16
4.4 MOBBING	17
4.5 FYSISK AKTIVITET	18
5. SELBU VIDEREGÅENDE SKOLE	19
5.1 TRIVSEL	19
5.2 SKOLEFORHOLD	21
5.3 SKOLEARBEID HJEMME	22
5.4 MOBBING	23
5.5 FYSISK AKTIVITET	24
6. SVARFORDELING SELBU UNGDOMSSKOLE 2019	25
7. SVARFORDELING SELBU VIDEREGÅENDE SKOLE 2019 (TOTALT: 115 BESVARELSER)	32
REFERENSER	39

1. Sammendrag

«Ung Voksen i Selbu» (UVIS) er et kombinert utviklings- og forskningsprosjekt, hvor det fokuseres på hvordan elevene ved Selbu videregående skole og Selbu ungdomsskole opplever skole, fritid og framtid. Prosjektet ble startet på videregående høsten 2014 og på ungdomsskolen høsten 2018, med årlige datainnsamlinger. Nesten alle elevene har deltatt i undersøkelsen hvert år. Dette er rundt 100 elever i videregående skole og 150 elever i ungdomsskolen. I denne rapporten presenteres resultater for hvert år, fra høsten 2014 og fram til 2019.

De aller fleste trives godt. Nesten alle elevene mener at de kommer fra et sted det er godt å vokse opp for barn. Det er imidlertid en av ti som ikke er enig i at det er et fint sted for ungdom. Mange unge savner møtesteder for ungdom, og mangler gode transportmuligheter. Denne utfordringen øker med alderen, og er mest utbredt blant jentene. Nesten halvparten av guttene ønsker å bo i området hvis de kan, mens det er fire av ti jenter som mener det samme. Det er 39 prosent av jentene og 47 prosent av guttene som er sikre på at de ønsker å bo i området, hvis de kan. Svarene viser at guttene er mer optimistiske enn jentene på spørsmålet om mulighetene for å få jobb på hjemstedet. Hele 85 prosent av jentene svarer at det er sannsynlig, eller svært sannsynlig, at de vil studere, mens det blant guttene er 59 prosent som svarer det samme.

Resultatene viser at de fleste elevene har et godt forhold til skolen. De aller fleste trives svært godt eller godt i skolen. Noen få prosent trives dårlig eller svært dårlig på skolen. Trivselen i kroppsøving er på samme nivå som for skolen generelt, mens noen flere trives middels i teoretiske timer. Det er omtrent en av ti elever som trives dårlig i teoretiske timer.

De fleste ungdommer er fysisk aktive på fritida. Det er tre av fire elever som er fysisk aktive (med høy intensitet) to dager i uke eller oftere. Å gå er den mest utbredte måten å være fysisk aktiv på. Fotball og håndball er de mest utbredte idrettene. Nesten halvparten av elevene driver med håndball eller fotball to eller flere dager i uken.

Selv om de alle fleste opplever at de har det godt på hjemstedet, og særdeles godt hjemme, er det mer enn hver femte elev som synes det er vanskelig å være seg selv her.

2. Forståelsesgrunnlag

Fortolkingsgrunnlaget i denne rapporten er sosiologisk. Typisk for sosiologien er at den åpner opp for muligheter å belyse ungdom og oppvekst gjennom et aktørperspektiv så vel som et strukturperspektiv. Aktører agerer som individer og skaper på mange måter verden rundt seg. De har individuelle bakgrunner og spesielle intensjoner. Samtidig styres de av normer og strukturer i samfunnet rundt seg. Spenningsforholdet mellom det å vokse opp med sine individuelle forutsetninger i en liten rural bygd med tette bånd og sterke normer er et interessant aspekt i det å belyse ungdommenes oppvekstbetingelser, trivsel, skole, fritid og aktivitet. Dette prosjektet må forstås i lys av bredere samfunnsmessige endringer. Skoler i rurale strøk har andre utfordringer enn skoler i byene. Samtidig ligger det nasjonale og regionale føringer på hva skole skal være. Der kommunen er skoleeier for ungdomsskolen er den videregående opplæringen fylkeskommunal. Det er kommunens ansvar å se til at ungdommene kommer seg gjennom ungdomsskoletiden på en god måte. Alle elever har deretter *rett* til en plass i videregående opplæring etter gjennomført ungdomsskole. De aller fleste elever velger å benytte seg av denne retten. Slik samfunnet og jobbmarkedet i Norge ser ut i dag, er det en fordel å fullføre videregående skole¹. Det gir flere muligheter til å velge jobb og til å bytte jobb i løpet av sitt yrkesvirkosomme liv, men det øker også sjansene til å få en høyere stilling med mer ansvar og bedre lønn. Samtidig finns det grunn å problematisere frafallstillingen. Noen individer mår godt av å vente litt med videregående skole, for noen passer det ikke i det hele tatt og noen må gjøre en del omvalg før de finner den vei som er riktig for dem (Markussen, m.fl 2008; Markussen, 2012). Det aller viktigste for alle individers velvære er imidlertid å finne en plass blant andre mennesker der enn kjenner tilhørighet. Når elever ikke gjennomfører videregående utdanning, kan dette også forstås som et problem i integreringen mellom system og individ, det vil si at skolesystemet ikke klarer av å tilpasse seg mangfoldet av individer, eller motsatt at det enkelte individ ikke klarer å tilpasse seg skolen som institusjon. Skal en øke gjennomføring i skolen og samtidig gi ungdommer en god opplevelse av skolegangen sin og en god start i livet, er det av avgjørende betydning at skolen har et godt miljø (psykososialt miljø læringsmiljø, inkluderende miljø etc.).

¹ Sannsynligheten for å bli sysselsatt øker med kompetanse. Samtidig beskriver Falch et al (2010: 48-50) at sjansen for å være arbeidsledig og trygdemottaker bare øker henholdsvis 2 prosent og 3-5 prosent for frafalte elever sammenliknet med elever som har fullført videregående.

Skolen har også en viktig oppgave knyttet til elvenes fysiske form og helse, både på kort og lang sikt. Kroppsøving er derfor et fag det er viktig å videreutvikle, som må tilpasses den enkeltes forutsetninger så vel som samfunnets behov. For å få et fullstendig vitnemål, og etter hvert fagbrev eller fullført studiespesialisering, må kroppsøvingsundervisningen gjennomføres på lik linje med andre fag. Mange arbeidsgivere innen yrkesfag er opptatt av andre ting enn skoleprestasjoner målt i karakterer. Kommer ungdommene presis på jobb? Har de god fysikk? Kan de håndtere en sag eller re opp en seng? Er de blide og interesserte i faget? Glir de inn i bedriftens kultur? Er de motiverte for å lære faget (Sørfjorddal Hauge, 2015). Kroppsøvingskarakteren kan derfor ha betydning når de rekrutterer lærlinger til sin bedrift. Kroppsøvingen er ikke bare viktig for fullføring av videregående skole. I kroppsøvingen gis det mulighet til mestring på andre premisser enn i akademiske fag, samtidig utgjør kroppsøvingstimen en risiko for utenforskap og nederlag for noen. Et nederlag i kroppslig aktivitet, en aktivitet som er synliggjort for det blotte øyet, kan få store konsekvenser for individets selvbilde og fremtidige forhold til egen kropp og fysisk aktivitet (Skaalvik, 2015).

Befolkningenes fysiske form er viktig, både med tanke på livskvalitet, levealder, sykefravær og deltakelse i arbeidslivet. Det er behov for mer kunnskap om hvordan en kan tilpasse kroppsøvingfaget til ulike målgrupper. Folk med stillesittende arbeid har behov for annet opplegg for fysisk aktivitet, sammenlignet med ansatte som har mer krevende fysisk arbeid. Mange elever på yrkesfag får arbeidsoppgaver som er fysisk krevende. De trenger derfor kunnskap om hvordan de bør trene, og hvordan de kan unngå akutte skader og belastningsskader i arbeidet. Det er store muligheter for å utvikle kroppsøvingfaget slik at elevene får kunnskap om ulike former for trening, belastning, fysisk- og helsefremmende aktivitet for å få god livskvalitet, delta i arbeidslivet og unngå sykefravær.

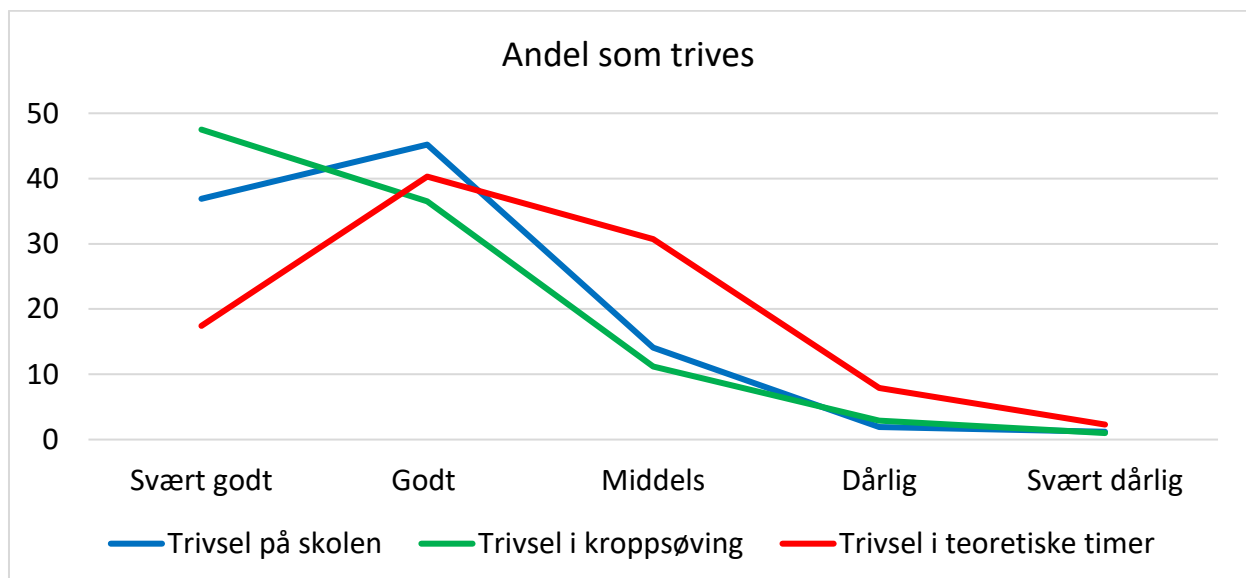
Med dette prosjektet ønsker vi å bidra til mer kunnskap om elevenes fysiske aktivitet og andre fritidsaktiviteter, deres tanker om framtiden, deres opplevelse av eget oppvekstmiljø og deres integrering i samfunnet gjennom deltakelse på forskjellige arenaer. Læringsmiljøet elevene møter på skolen står ær av særlig vekt i prosjektet. Prosjektet er prosessorientert, hvilket innebærer at datainnsamlingen vil brukes som grunnlag til å endre praksis samt for å evaluere hvordan tiltakene virker.

3. Samlet beskrivelse for elevene i ungdomsskolen og videregående skole

Her presenteres svarene fra 518 elever ved Selbu ungdomsskole og Selbu videregående skole i 2018 og 2019. Dette er en beskrivelse av hvordan ungdom i Selbu opplever oppvekstforholdene og hvilke tanker de har for fremtiden. Ved Selbu videregående skole går det elever fra Tydal.

3.1 Skoleforhold

Elevene ved de begge skolene trives godt på skolen. Hele 82 prosent av elevene trives godt eller svært godt på skolen som helhet. I kroppsøving er det 84 prosent som trives godt eller svært godt, og i teoretiske timer er det 58 prosent trives godt eller svært godt. Dette kommer fram i figur 1 nedenfor.

Figur 1: Elevenes trivsel på skolen, i teoretiske timer og kroppsøving. I prosent. (N=518)

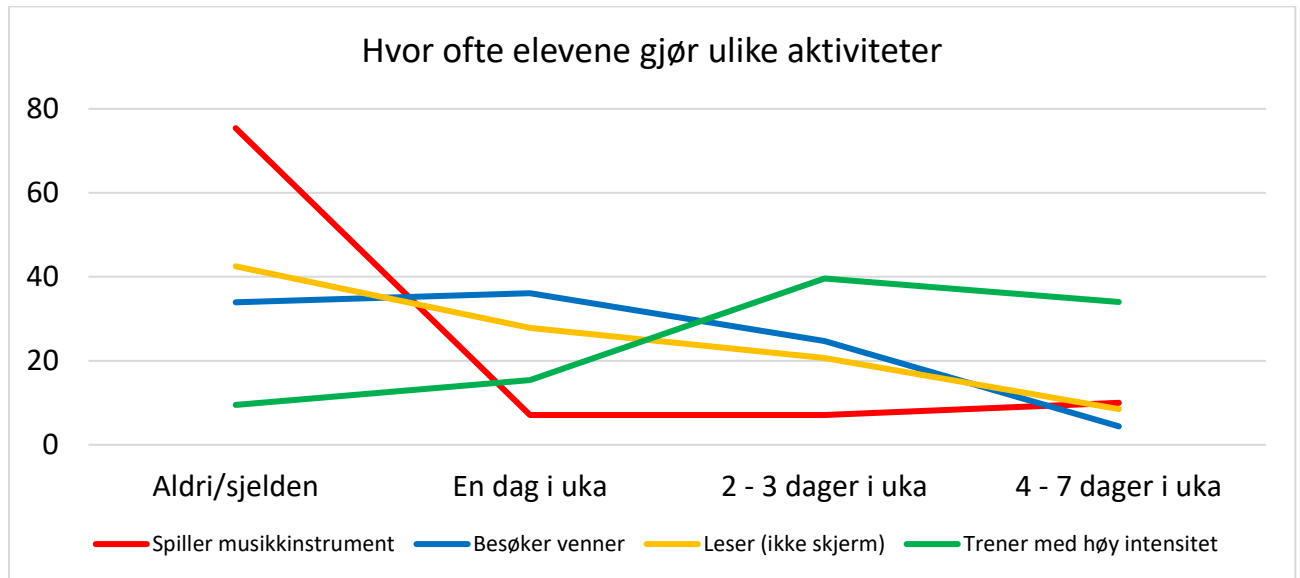
I figuren kommer det fram at trivselen er høy både på skolen som helhet, i kroppsøvingstimer og i teoretiske timer. I kroppsøving det nesten halvparten som svarer at de trives svært godt. I teoretiske timer er det færre som svarer svært godt, men relativt mange som svarer middels. Selv om de aller fleste trives godt på skolen, er det rundt 10 prosent som svarer at de trives dårlig teoretiske timer. Det er verd å merke seg at det er noen få elever som trives svært dårlig på skolen.

Trivselen på skolen er nesten identisk i ungdomsskolene og i videregående skole. Dette gjelder både skolen som helhet, i kroppsøving og i teoretiske timer. Gutter og jenter trives like godt på skolen som helheten. Det er svak tendens til at jentene trives noe bedre enn guttene i teoretiske timer, mens guttene trives noe bedre enn jentene i kroppsøving.

Senere i rapporten presenteres mer utfyllende resultater om skole spørsmål for hver skole.

3.2 Fritid, fysisk aktivitet og idrett

De aller fleste elevene er aktive på fritida. Dette kommer fram i figuren nedenfor.

Figur 2. Elevenes fritidsaktiviteter. Andel og ulik hyppighet. I prosent. (N=518)

I figuren kommer det fram at neste hver fjerde elev spiller musikkinstrument minst en dag i uka, og at over halvparten leser (ikke skjerm) minst en dag i uka. Det er to av tre elever besøker venner minst en gang i uka, og ni av ti trener med høy intensitet minst en gang i uka.

Andelen som spiller musikkinstrument synker med alderen. I ungdomsskolen er det 29 prosent av elevene som spiller musikkinstrument en dag i uken eller oftere, mens tilsvarende andel i videregående skole er det 19 prosent. Noe av denne nedgangen må knyttes til at andelen som spiller i skolekorps er synkende med alderen. Når de unge først spiller musikkinstrument, så er det en høy andel som spiller 4 – 7 dager i uka. Blant jentene er det 24 prosent, og av guttene er det 26 prosent, som spiller musikkinstrument en eller flere dager i uken.

Det er omtrent 10 prosent av elevene som på fritiden leser (uten skjerm) daglig. Dette er i tråd med hva en finner andre steder. Det meste av lesingen skjer via skjermer, på mobiltelefoner, brett og datamaskiner.

Blant elevene i videregående skole er 61 prosent som leser (ikke skjerm) en dag i uken eller oftere, mens det i ungdomsskolen er 54 prosent. Forskjellen mellom ungdomsskole og videregående skole må knyttes til at de elevene som leser mest i ungdomsskolen, begynner også på videregående skole i

større grad enn de som leser minst på ungdomsskolen. Det er også noen flere gutter (47 prosent) enn jenter (37 prosent) som aldri eller sjelden leser (ikke skjerm).

Venner kan bety mye i ungdomstiden. En møter venner på skolen, tilfeldig ute, via organiserte fritidsaktiviteter og mange besøker hverandre. De aller fleste besøker venner aldri, sjelden eller en gang i uka. Omtrent hver tredje elev besøker venner to eller flere dager i uka. Elevene i videregående skole besøker venner noe oftere enn elevene i ungdomsskolen. Av jentene er det 26 prosent som aldri eller sjelden besøker venner, mens det er 43 prosent av guttene som svarer det samme

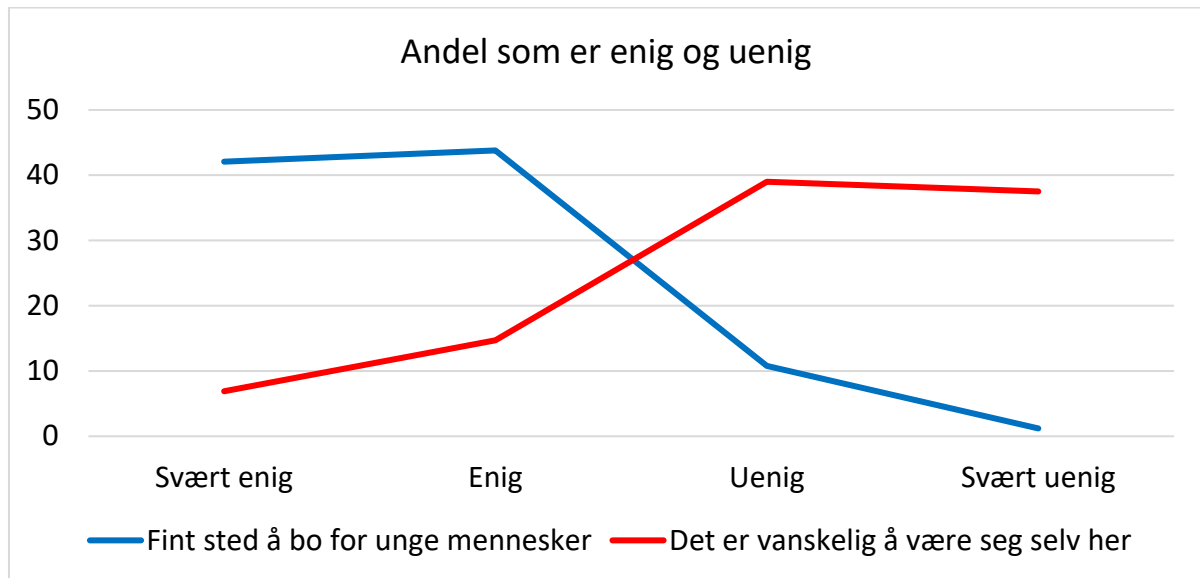
Det er omtrent tre av fire elever som er fysisk aktive (med høy intensitet) to dager i uka eller oftere. Å gå er den mest utbredte måten å være fysisk aktiv på. Elevene i ungdomsskolen trener oftest med høy intensitet. I videregående er det 66 prosent som trener intensivt to eller flere dager i uka, mens det i ungdomsskolen er 82 prosent som trener intensivt to eller flere dager i uka.

Fotball og håndball er de mest utbredte idrettene. Nesten halvparten av elevene driver med håndball eller fotball to eller flere dager i uken. Det er 10 prosent av elevene som driver både med fotball og håndball to eller flere dager i uken. Deltakelsen i håndball synker med alderen. I videregående skole er det 17 prosent som driver med håndball to eller flere dager i uka, mens det i ungdomsskolen er dobbelt så mange (37 prosent). Det er noe mindre frafall i fotball, hvor 26 prosent av elevene i videregående og 32 prosent av elevene i ungdomsskolen, driver med fotball to eller flere dager i uka.

I diskusjonen om de unges oppvekstvilkår, blir de unges bruk av røyk, snus og alkohol trukket fram som negative faktorer. Det er veldig få elever ved Selbu ungdomsskole og Selbu videregående skole som røyker eller snuser regelmessig. Det er kun 3 prosent av elevene som røyker daglig, og to prosent som røyker to eller flere dager i uka. Det er noen flere som snuser, da 5 prosent snuser to eller flere dager i uka. Nesten 80 prosent av elevene svarer at de aldri eller sjelden drikker alkohol. Av de som drikker, svarer de fleste at de drikker en dag i uka. Det er under 3 prosent som svarer at de drikker alkohol oftere enn en dag i uka. Det har vært mindre svingninger fra år til år, men hovedtendensen er at røyking, snusing og drikking av alkohol har vært relativt stabilt de årene undersøkelsen har vært gjennomført.

3.3 Oppvekst og bosted

Hele 86 prosent av elevene svarer at det er et fint sted å bo for unge mennesker som dem selv. Selv om de aller fleste har et positivt forhold til stedet de bor, er det 21 prosent som er enig eller svært enig i at det er vanskelig å være seg selv her. Dette kommer fram i figur 3 nedenfor.

Figur 3: Andel av unge i Selbu som mener det er fint å bo her, og andel som mener det er vanskelig å være seg selv her.

Det er mange forklaringer på elevenes svar. Det kan være forhold knyttet til familien, skolen eller hele lokalsamfunnet. Nesten alle trives godt hjemme (78 prosent trives svært godt, og 19 prosent) trives godt. Dette betyr at forhold i familien ikke kan forklare at 21 prosent svarer at det er vanskelig å være seg selv. I denne undersøkelsen er det 65 prosent som svarer at de er enig eller svært enig i at det er for få møteplasser for unge mennesker, og andelen som svarer at de mangler transport for å komme dit de ønsker er 63 prosent. Trivselen på skolen er høy. Det er bare 3 prosent av elevene som trives dårlig eller svært dårlig på skolen.

Om en har utviklet flere møteplasser for ungdom, eller redusert transportproblemene, er det ikke gitt at det ville bli enklere for unge å være seg selv. Hvor vanskelig det er å være seg selv, er også avhengig av hvordan kulturen er på de ulike «møteplassene». Det er 25 prosent av jentene og av guttene er det 18 prosent, som er enig eller svært enig i at det er vanskelig å være seg selv. Andelen som synes det er vanskelig å være seg selv, er 18 prosent for ungdomsskoleelevene og 26 prosent for elevene i videregående skole.

3.3.1 Utviklingstrekk i ungdomsskole og videregående skole

Vi skal nå se nærmere på ulikheter mellom eleven på ungdomsskolen og den videregående skolen. Mange av ungdommene i Selbu og Tydal har positive holdninger til sitt hjemsted, noe som kommer frem av tabellen nedenfor. Samtidig byr det på noen utfordringer å bo i rurale strøk, ikke minst når det handler om å forflytte seg fra et sted til et annet.

Tabell 1: Holdning til hjemsted. Enig eller svært enig i prosent.

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Mangler transport	Videregående	78	83	77	76	70	81
	Ungdomsskolen					47	63
Fint sted for barn å vokse opp	Videregående	97	92	93	95	96	96
	Ungdomsskolen					94	98
Fint sted å bo for unge som meg	Videregående	85	80	82	82	80	87
	Ungdomsskolen					87	93
For få møtesteder for unge	Videregående	75	67	68	82	73	70
	Ungdomsskolen					56	68
Det er ikke nok å gjøre for unge	Videregående	61	55	54	58	51	40
	Ungdomsskolen					42	52
Det er vanskelig å være seg selv	Videregående	25	34	25	28	26	26
	Ungdomsskolen					19	18

Av elevene på videregående svarer i snitt over de fem årene 95 prosent at de er enige eller svært enige i at det er et fint sted for barn og vokse opp. Samme tall for elevene på ungdomsskolen over to år er 96 prosent. 83 prosent av elevene på videregående skole mener det er et fint sted å bo for unge mennesker, mens 90 prosent av elevene på ungdomsskolen mener det samme. Forskjellen mellom elevene på de ulike skolene når det gjelder opplevelsen av at bygden er et fint sted å bo på antas henge sammen med alder og de interesser som vanligvis knyttes til ungdomsalderen henholdsvis ung voksen alder.

Omtrent halvparten av elevene mener det ikke er nok å gjøre for unge. En mulig forklaring på dette kan være at de unge i Selbu ikke opplever at det mangler tilbud som dekker hele spekteret av aktivitetsønsker. De ungdommer som driver med de mest utbredte idrettene, fotball og håndball, syns i høyere grad at det er nok å gjøre i Selbu. Det er noen flere jenter enn gutter som mener at det ikke er nok å gjøre.

Selv om de unge trives, så er det mange som mener det er for få møtesteder for de unge. I 2019 var det hele 70 prosent av elevene på videregående skole, og 68 prosent på ungdomsskolen, som var enig eller svært enig i at det var for få møtesteder. Opplevelsen av mangel på møtesteder er sterk og stabil over tid. Det er i høyere grad jenter som opplever at de mangler møtesteder. I 2019 er det 80 prosent av jentene på både videregående og ungdomsskolen som opplever dette, sammenlignet med 60 prosent av guttene på videregående skole og 68 prosent på ungdomsskolen.

Mangel på transport er et aspekt ved det å bo i rurale strøk som ungdommer i Selbu har pekt på over tid. I løpet av studien har det aldri vært så mange ungdommer som mener at de mangler transport som i 2019. Hele 81 prosent av elevene på videregående peker på problemet, mot 63 prosent av elevene på ungdomsskolen. Kommunen har tatt grep med tiltak som hjem for en femtilapp i så vel russetider som ved særskilte evenement. Dette har ikke påvirket resultatene og det antas at dette i høyere grad er en hverdagsproblematikk som konsekvens av sjeldne eller manglende bussavganger. Når både transportmuligheter og møtested oppleves som manglende av ungdommene øker risiko for ensomhet. Dette vil særlig gjelde de ungdommer som ikke benytter seg av de etablerte møtestedene som finnes i Selbu. Med utgangspunkt i at de fleste ungdommer ønsker å bruke mye tid med venner (se for eksempel tabell 2), og at vennskap blir viktigere utover ungdomstiden, er det problematisk at møtesteder og transportmuligheter er begrenset. Mangel på transport representerer et organisatorisk skille i oppvekstbetingelser mellom ungdom i rurale og urbane områder. Et skille som vil kunne bidra til å definere ungdommers sosiale kapital, inkludering og risiko for å havne utenfor så vel aktiviteter som vennegrupper.

De aller fleste av de unge mener imidlertid at det er godt å bo i Selbu og Tydal. Dette er et resultat som vi finner også i mange andre kommuner (Sæther, Aspvik og Ingebrigtsen 2012).

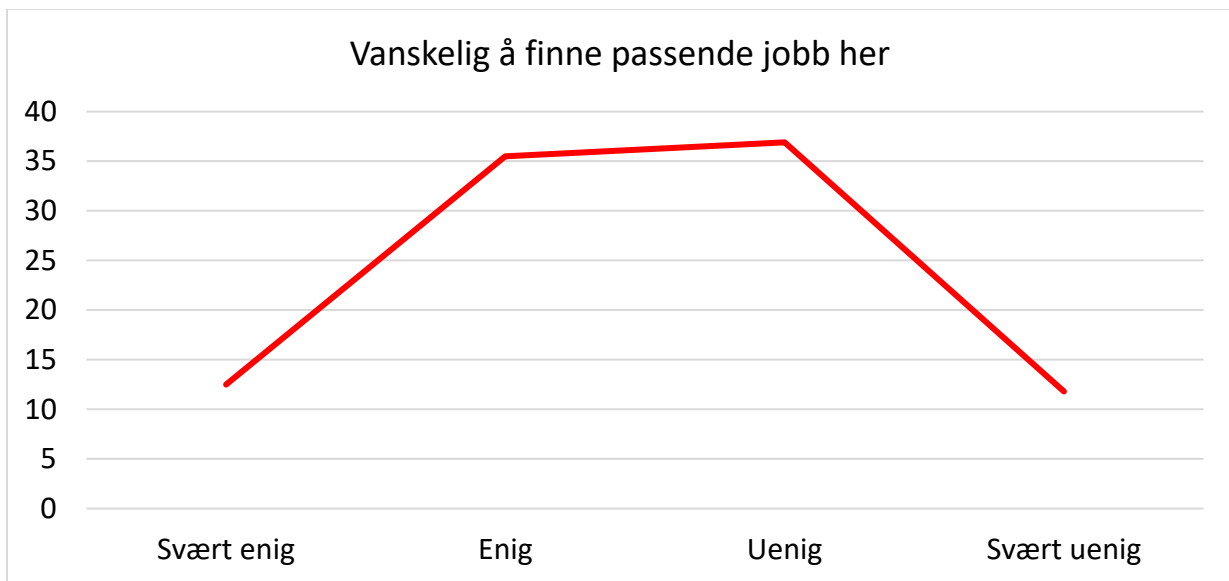
På tross av det positive bildet ungdommene har av hjembygden sin, er det over alle år 27 prosent av elevene ved Selbu videregående skole og 19 prosent av elevene ved ungdomsskolen som mener at det er vanskelig å være seg selv i Selbu. Av jentene er 32 prosent på videregående som er enig eller svært enig i spørsmålet, sammenlignet med 23 prosent av guttene. For elevene på ungdomsskolen er fordelingen 21 prosent av jentene og 14 prosent av guttene.

Undersøkelsen viser at de fleste unge har et positivt syn på seg selv. På videregående skole er det over alle år, 84 prosent av jentene og 94 prosent av guttene som har et positivt syn på seg selv. På ungdomsskolen er motsvarende tall 80 prosent blant jentene og 93 prosent blant guttene. På et «motsatt» spørsmål, svare 20 prosent av jentene og 17 prosent av guttene på videregående at de føler at de ikke har mye å være stolt av. Tilsvarende tall blant ungdomsskoleelevene var 32 prosent for jentene og 16 prosent for guttene. Tallen indikerer at det generelt sett er flere jenter enn gutter som opplever det å vokse opp her.

3.4 Framtidstanker

Nesten halvparten av elevene (43 prosent) svarer at de ønsker å bo i området hvis de kan. Det er i underkant av 40 prosent som er usikre på om de ønsker å bo her, og 19 prosent ønsker ikke å bo i området. Denne andelen er lik for elevene i ungdomsskolene og videregående skole. Det er 39 prosent av jentene og 47 prosent av guttene som er sikre på at de ønsker å bo i området, hvis de kan.

Arbeidsmuligheter er viktig for de unges framtid, og hvor de vil bosette seg i voksen alder. Nesten halvparten av elevene mener det vil bli vanskelig å finne en passende jobb her, og litt over halvparten er uenig i at det vil bli vanskelig å finne passende jobb her. Dette kommer fram i figuren nedenfor.

Figur 4: Andel som er enig og uenig om det vil bli vanskelig å finne en passende jobb her.

Av jentene er det 22 prosent som er svært enig, og 39 prosent som er enig i at det vil bli vanskelig å finne en jobb her. For guttene er det 11 prosent som er svært enig, og 34 prosent som er enig i at det vil bli vanskelig å finne en jobb her.

Vurdering av jobbmuligheter er avhengig av hvilke jobber de unge ønsker. De som sannsynligvis vil studere etter videregående er mest enig i at det vil bli vanskelig å finne en passende jobb her. Hele 85 prosent av jentene svarer at det er sannsynlig, eller svært sannsynlig, at de vil studere, mens det blant gutter er 59 prosent som svarer det samme. På videregående skole er det 46 prosent av elevene som svarer at de svært sannsynlig vil studere etter skolen, mens tilsvarende tall for ungdomsskolen er 30 prosent. Andelen som svarer at det er usannsynlig eller svært usannsynlig at de vil studere, er lik for ungdomsskolen og den videregående skole.

3.4.1 Utviklingstrekk i ungdomsskolen og videregående skole

Resultatene viser at ungdommene har ulike tanker om fremtiden. Samtidig ser vi at svarfordelingen blant de unge er relativt stabil over tid. I tabellen nedenfor presenteres elevens svar på noen spørsmål om fremtiden. På disse spørsmålene er de aller fleste enige, så derfor presenteres andelen som svarer svært viktig.

Tabell 2: Tanker om fremtiden. Prosentandel som svarer svært viktig.

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Begynne å jobbe så fort jeg kan	Videregående	37	41	46	37	37	37
	Ungdomsskolen					31	35
Flytte hjemmefra, få en plass for meg selv	Videregående	32	25	33	24	23	28
	Ungdomsskolen					15	20
Ta vare på miljøet, landsbygda	Videregående	36	23	29	30	32	29
	Ungdomsskolen					39	46
Ha venner å være sammen med	Videregående	71	66	82	81	78	75
	Ungdomsskolen					76	72
Ha det gøy mens jeg er ung	Videregående	64	61	81	80	75	76
	Ungdomsskolen					80	85
Tjene penger	Videregående	64	54	67	57	64	56
	Ungdomsskolen					54	55
Hjelpe til med å forbedre ting på stedet her	Videregående	25	17	24	23	18	19
	Ungdomsskolen					28	30

Tallene viser at det er stabilitet i tanker om fremtiden blant ungdommene, med noen små variasjoner fra år til år. De aller fleste mener at venner og ha det gøy mens en er ung, er svært viktig. Litt over halvparten mener det er svært viktig å tjene penger. Omtrent en av tre mener det er svært viktig å begynne å jobbe så fort en kan.

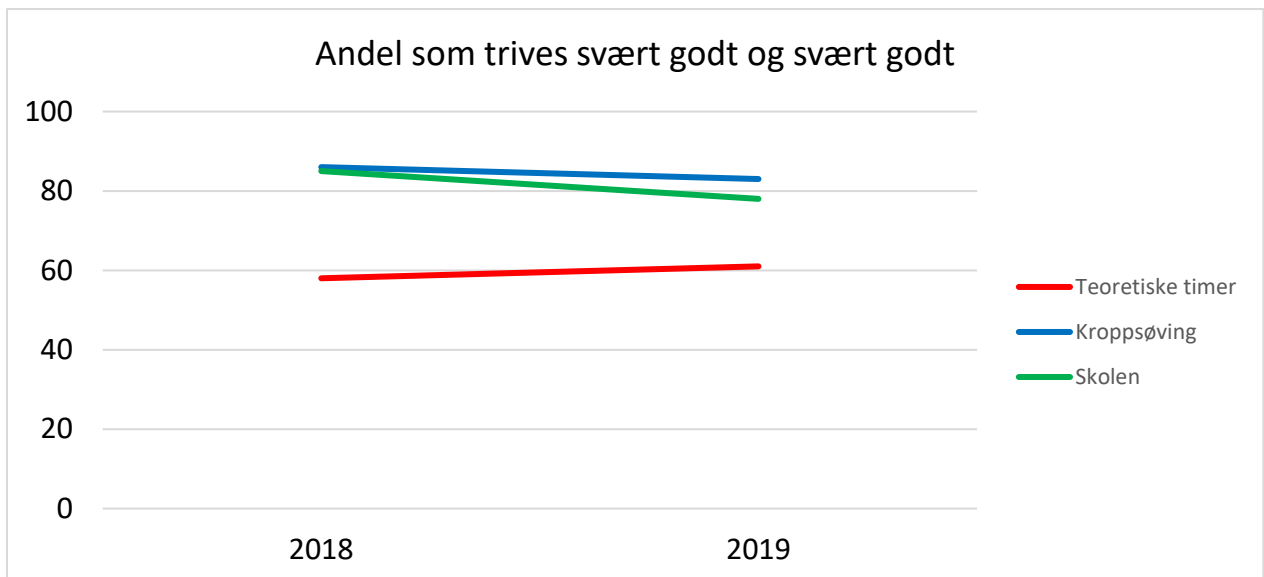
Elevene i ungdomsskolen og elevene i videregående skole er veldig enige om hva som er svært viktig i fremtiden. Det er for eksempel flere av ungdomsskoleelevene som svarer at det er svært viktig å ha det gøy som ung, enn det er av elevene på videregående. Det er også en tendens til at ungdomsskoleelevene er mer opptatt av å ta vare på miljøet og ønsker å forbedre ting på stedet her. Elevene i videregående er litt mer opptatt av at de skal ut av bygda og studere etter avsluttet videregående skole.

4. Selbu Ungdomsskole

Nedenfor presenteres hovedtallene fra elevundersøkelsen ved Selbu ungdomsskole. De aller fleste av elevene har svart på denne undersøkelsen (138 i 2018 og 148 i 2019). Som vedlegg i rapporten er svarfordeling på alle spørsmålene i undersøkelsen.

4.1 Trivsel

Figuren nedenfor viser hvordan elevene på ungdomsskolen trives på noen av skolens forskjellige arenaer, samt hvordan dette har blitt endret over de to årene som studien er gjennomført. Trivsel er en indikator som er viktig for å forstå om ungdommene i bygden har tilgang til arenaer der de føler tilhørighet. Skolen er en viktig læringsarena. Det er der utviklingen av fremtidig humankapital foregår, men skolen er også en svært viktig institusjon for å bidra til sosial integrering i samfunnet. Derfor er det viktig at skolen kan legge til rette for arenaer der trivselen blant elevene er høy.

Figur 5: Andel av elevene som trives godt på skolen, i teoretiske timer og kroppsøving.

De aller fleste elevene trives godt på skolen. Dette gjelder i særdeleshet for kroppsøving og skolen samlet sett. I de teoretiske timene trives flertallet godt eller svært godt, men det er også mange som trives middels i de teoretiske timene. Tallene er stabile over de to årene som studien er blitt gjennomført. Over begge årene er det 86 prosent av jentene og 75 prosent av guttene som trives godt eller svært godt på skolen. I teoretiske timer trives 62 prosent av jentene og 56 prosent av guttene godt eller svært godt, mens guttene trives noe bedre i kroppsøving (86 prosent) mot jentene (84 prosent).

4.2 Skoleforhold

I tabellen nedenfor presenteres ungdomsskoleelevenes svar på noen spørsmål om skoleforhold. Disse spørsmålene gav mulighet til å svare svært enig, enig, uenig og svært uenig. Det er stabilitet i tallene fra 2018 til 2019 og tabellen viser god at det er trivsel og gode relasjoner mellom lærere og elever på ungdomsskolen.

Tabell 3: Prosentandel av eleven som er enig og svært enig i noen påstander

	2018	2019
Jeg har en god relasjon til lærerne	96	91
Jeg trives på skolen	95	94
Jeg jobber hardt på skolen	93	85
Lærerne er interesserte og hjelpsomme	91	86
Jeg lærer interessante og nyttige ting på skolen	84	77
Jeg er glad når jeg kan være borte fra skolen	60	62
Jeg synes skolearbeidet er lett	52	51
Jeg blir lei av lærere som forteller hva jeg skal gjøre	35	42
Jeg har blitt plaget/mobbet av andre elever på skolen	13	13

Liksom i 2018 svarer mange elever at de er enig eller svært enig i at de har en god relasjon til lærerne (91 prosent), og 94 prosent svarer at de trives på skolen. Noe færre elever i 2019 svarer at lærerne er hjelpsomme og de lærer nyttige og interessante og nyttige ting på skolen sammenlignet med i 2018. 92 prosent av jentene synes lærerne er interesserte og hjelpsomme og 85 prosent av guttene mener det samme. 83 prosent av jentene synes at de lærer interessante og nyttige ting på skolen, sammenlignet med 77 prosent av guttene. Det er 29 prosent av jentene, og 46 prosent av guttene som blir lei av lærere som forteller dem hva de skal gjøre. Av jentene er 94 prosent enig eller svært enig i at de jobber hardt på skolen sammenlignet med 83 prosent av guttene. Skillet mellom jenters og gutters opplevelse av skoleforhold samsvarer med mye forskning som viser at skole i lavere grad passer gutter. Jentene synes også i høyere grad at skolearbeidet er lett. Samtidig er det interessant å bemerke seg at forholdet er det motsatte når det handler om å være glad hvis man kan være borte fra skolen. Guttene synes også i høyere grad at de har en god relasjon til sine lærere (71 prosent) enn hva jentene synes (61 prosent). Guttene trives altså i minst like høy grad som jentene på skolen.

4.3 Skolearbeid hjemme

Elevene har svart på noen spørsmål om skolearbeid hjemme. Det første spørsmålet dreier seg om økonomi. Opplevelse av å ha dårlig råd og ikke kunne delta på de aktiviteter man har lyst til trenger ikke å være et forhold som påvirker skolearbeid hjemme, men det kan være det. Noen elever ved ungdomsskolen har denne opplevelsen og tallene er stabile mellom de to årene som studien er blitt gjennomført. Over begge årene er det i høyere grad jenter (10 prosent) enn gutter (6 prosent) som har denne opplevelsen.

Tabell 4. Prosentandel av elevene som alltid eller ofte på spørsmålene

	2018	2019
Opplevelse av å ikke ha nok penger	7	8
Voksne hjelper til med skolearbeid og lekser	70	68
Har en rolig plass hjemme for å studere	84	83
Foresatte viser interesse for skolearbeid	91	85
Bruker nett til hjelp for å gjøre lekser hjemme	73	72

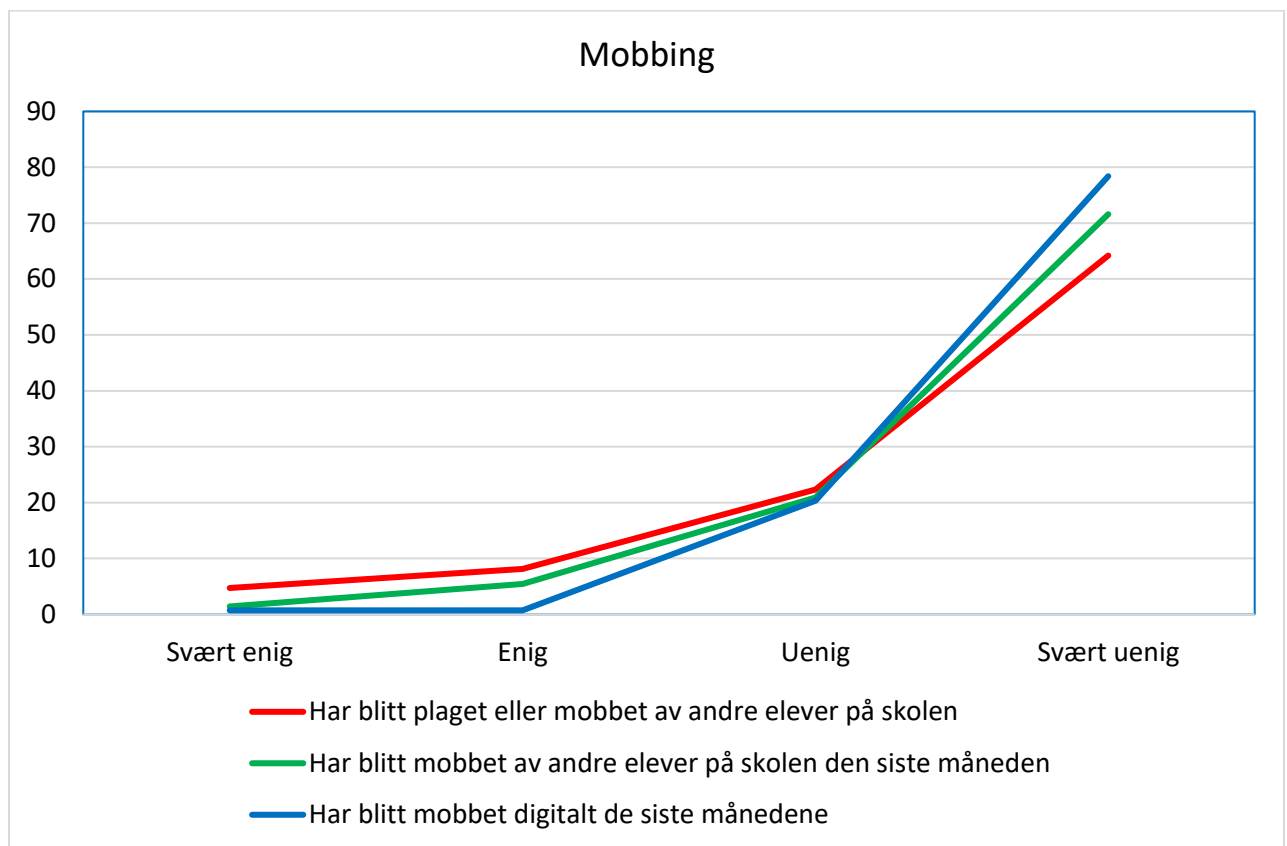
Mange elever opplever at de foresatte viser interesse for deres skolearbeid, men det er en nedgang fra 2018 til 2019. Samlet for begge år, opplever 86 prosent av jentene, og 92 prosent av guttene at deres foresatte viser interesse for skolearbeidet. Guttene bruker i høyere grad nett til hjelp for lekser (75 prosent) enn jenter (69 prosent). De aller fleste har støtte i form av interesse fra foresatte og fasiliteter til hjelp for lekselesing. I 2019 var det imidlertid 17 prosent som ikke har en rolig plass hjemme for å studere og 15 prosent som ikke har foresatte som viser interesse for skolearbeid.

Foresattes støtte for utdanning er betydningsfullt for hvor godt ungdommene kommer seg gjennom skolen og den har stor betydning for fremtidige karrierevalg. Forskning viser at foreldres sosioøkonomiske bakgrunn er av betydning for hvordan ungdommene kommer seg gjennom skolen. Barn fra familier med andre typer habitus (assosiert med arbeiderklasse, etnisk minoritet osv.) har ofte vanskeligere å forstå og tilegne seg skolens innhold (Broady, 1998; Bourdieu, 1994). Foreldre med høyere sosioøkonomisk bakgrunn er kjent med og har kunnskap om samfunnets hegemoniske kulturelle koder, og en skjult læreplan på skolen er gjerne med på å reproducere eller forsterke sosial ulikhet (Lareau, 2011; Broady, 2007). Familiens arbeid, inntekt og utdanning påvirker derfor barnas karakterer, gjennomføring og frafall. Uavhengig av familiens sosioøkonomiske bakgrunn så har graden av samarbeid mellom skole og hjem betydning for elevenes gjennomføring og karakter.

4.4 Mobbing

Mobbing er et stort problem. Mobbing kan være ødeleggende for læring i skolen og de unges livskvalitet. Det er et mindretall som rammes av mobbing, men mobbingens negative betydning for den enkelte er udiskutabel.

Mobbing er ikke et klart avgrenset fenomen. I denne undersøkelsen i ungdomsskolen er det derfor tre ulike spørsmål om mobbing. Det mest åpne spørsmålet handler om hvorvidt en er blitt mobbet eller plaget av andre elever på skolen, uten noen tidsavgrensning. Et annet spørsmål handler kun om en er blitt mobbet av andre elever den siste måneden. Det tredje mobbespørsmålet er knyttet til digital mobbing, hverken begrenset i tid, eller til skole eller andre elever. Elevenes svar presenteres i figuren nedenfor.

Figur 6: Andel av elevene som er enig og uenig i at de har blitt mobbet.

Figuren viser at flest elever er enig i det mest åpne spørsmålet; om en har blitt mobbet eller plaget av andre elever på skolen. Hele 5 prosent er svært enig i dette, og 8 prosent er enig. Når spørsmålet begrense til mobbing av andre elever på skolen den siste måneden, er det kun 1 prosent som er svært enig og 5 prosent som er enig. Disse to spørsmålene fanger ikke opp mobbing og plaging utenfor skolen. Det er kun to elever som er enig i at de har blitt mobbet digitalt de siste månedene.

4.5 Fysisk aktivitet

De fleste ungdommene er fysisk aktive. Det er vanskelig å anslå hvor aktive de er, men hele 85 prosent er så aktive at de blir andpustne to dager i uken eller oftere. Tabellen nedenfor viser hvilken type av aktivitet elevene på ungdomsskolen driver med. De store idrettene er handball og fotball, men vi kan også se at ungdommene er fysisk aktiv på arenaer som ikke nødvendigvis er knyttet til organisert idrett, så som jogging, sykling og fotturer.

Tabell 6: Treningsaktiviteter, to eller flere ganger i uka; prosentvis fordeling.

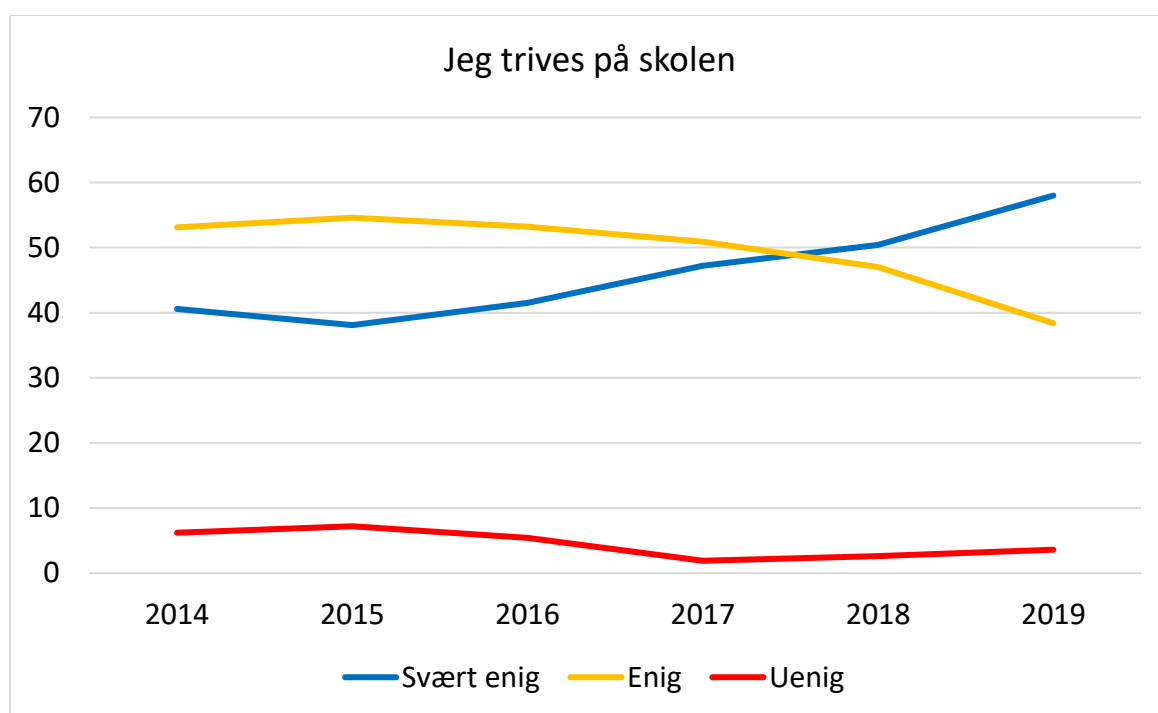
	2018	2019
Andpusten eller svett	90	91
Aktivitet med 20 min. høy intensitet	80	84
Går på ski (langrenn)	7	5
Handball	43	33
Fotball	33	31
Jogger	38	36
Sykler	36	23
Fotturer	21	27

Ett stort antall ungdommer trener i bemerkelsen at de blir andpusten eller svett mer enn to ganger i uken. Det er liten forskjell mellom jenter og gutter i intensitet. Guttene (39 prosent) sykler oftere enn jentene, mens jentene (34 prosent) går oftere turer enn guttene. Jentene (42 prosent) jogger oftere enn guttene (30 prosent). Styrketrening er like utbredt blant gutter og jenter. Det er 37 prosent av jentene, og 37 prosent av guttene som driver med styrketrening to eller flere dager i uken. Det er 12 prosent av guttene, og 7 prosent av jentene, som trener på treningssenter to dager i uken eller mer. Det er 30 prosent av jentene, og 20 prosent av guttene, som driver med utholdenhetstrening. Flere jenter (53 prosent) enn gutter (17 prosent) driver med handball. Guttene (41 prosent) driver i høyere grad med fotball enn jentene (26 prosent). Kampsport er den idretten som har mest jevn fordeling av gutter og jenter i utvalget, hvor 7 prosent av både jentene og guttene driver med aktiviteten 2 eller flere dager i uken.

5. Selbu videregående skole

5.1 Trivsel

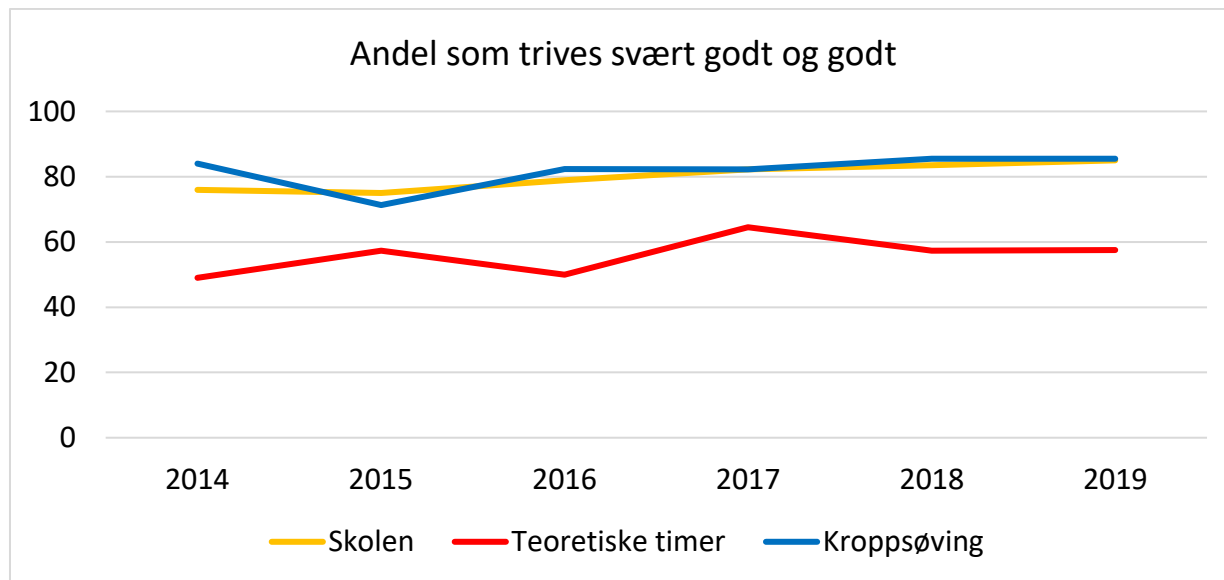
Trivsel er viktig, ikke minst på skolen der mange ungdommer tilbringer en stor del av sine liv i løpet av ungdomstiden. Trivsel forebygger psykisk uhelse og er viktig for læring og utvikling (Helsedirektoratet, 2015). De fleste av oss trives bedre i noen sammenhenger enn andre, men noen av oss har en tilbøyelighet til å kunne trives på mange ulike arenaer. Selv om den generelle trivselen på skolen er svært høy, varierer den i ulike fag. I figurene nedenfor presenteres trivsel på skolen og senere trivsel på skolen sammenlignet med trivsel i teoretiske timer og i kroppsøvingstimer. I spørreskjemaet kan elevene svare at de trives svært godt, godt, middels, dårlig eller svært dårlig.

Figur 6: Andel av elevenes svar på utsagnet «Jeg trives på skolen».

Denne undersøkelsen viser at elevene har et positivt forhold til Selbu videregående skole og at det aldri siden denne undersøkelsen startet har vært så mange elever som trives på videregående som i 2019, der 58 prosent oppgir at de er svært enig i at de trives på skolen. Når vi ser til svært enig og enig så trives jenter og gutter omtrent like godt på skolen, men samlet over alle år trives guttene bedre (51 prosent) enn jentene (43 prosent). I 2019 er det 44 prosent av jentene som trives svært godt, mens hele 73 prosent av guttene svarer det samme.

Elevene trives godt på skolen, og de trives godt i kroppsøving. I teoretiske timer er det litt færre som trives svært godt og godt. Omtrent 60 prosent svarer at de trives godt eller svært godt i teoretiske timer. Dette kommer fram i figuren nedenfor.

Figur 7: Utvikling i andel som trives godt (og svært godt), på skolen, i teoretiske timer og i kroppsøving.

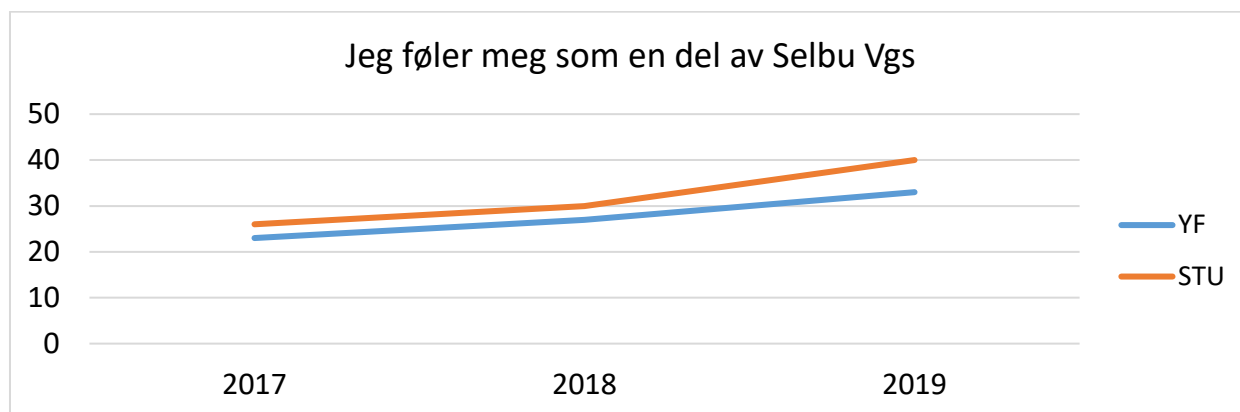
Figuren viser at trivselen er høy, og at det er en stigende tendens. Trivselen i teoretiske timer har variert litt fra år til år. Over alle år trives elevene på yrkesfag (80 prosent) omtrent like godt som elevene på studiespesialisering (84 prosent). Aller best trives elevene på påbygg (88 prosent). Ikke uventet trives elevene på studiespesialisering (65 prosent) bedre enn elevene på yrkesfag (49 prosent) i de teoretiske timene, mens elevene i de begge utdanningsretningene trives omtrent like godt i kroppsøving. I kroppsøving er det noen flere gutter (87 prosent) enn jenter (76 prosent) som trives godt eller svært godt.

En større andel av guttene (93 prosent) enn jentene (84 prosent) trives godt i klassen.

Elevene trives i alt høyere grad hjemme. I 2019 er det hele 99 prosent som svarer at de trives godt eller svært godt hjemme, og 89 prosent svarer at de trives godt eller svært godt en vanlig dag.

5.2 Skoleforhold

Denne undersøkelsen dokumenterer at elevene har et godt forhold til Selbu videregående skole. I 2019 svarte hele 96 prosent at de følte seg som en del av skolen.

Figur 8. Prosentandel elever som er *svært enig* i at de føler seg som en del av Selbu Vgs fra 2017-2019 fordelt på yrkesfag og studiespesialisering.

Andelen elever som er svært enig i at de føler seg som en del av Selbu Vgs har økt på både studiespesialisering og yrkesfag fra første året dette spørsmålet ble stilt. Når vi slår sammen de tre årene viser det seg at det er 97 prosent av elevene på yrkesfag og 93 prosent av elevene på studiespesialisering som er enig eller svært enig i at de føler seg som en del av Selbu Vgs. På de fleste spørsmålene er det en svak positiv utvikling fra 2014 til 2019. Dette kommer fram i tabell 1 nedenfor.

Tabell 7: Prosentandel som er enig (og svært enig) i utsagn om skoleforhold.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Jeg lærer interessante og nyttige ting på skolen	78	85	87	87	89	91
Jeg blir lei av lærere som sier hva jeg skal gjøre	42	26	30	32	31	30
Jeg jobber hardt på skolen	84	79	83	84	85	88
Lærerne er interesserte og hjelpsomme	84	89	83	80	92	96
Jeg synes skolearbeidet er lett	46	38	39	31	41	38
Jeg er glad når jeg kan være borte fra skolen	63	56	46	46	37	46
Jeg har en god relasjon til lærerne	89	87	82	87	92	96

I tabellen ser vi at de aller fleste elevene har positivt ladede holdninger til skolen. I 2019 er det hele 96 prosent er enig i at de har en god relasjon til lærerne, og at lærerne er interesserte og hjelpsomme, og 91 prosent er enig i at de lærer nyttige ting på skolen.

Andelen av elevene som mener at de jobber hardt på skolen har vært relativt stabil. I 2019 er det hele 88 prosent med noen små variasjoner over tid. Det har imidlertid aldri siden studien startet vært en høyere prosentandel en i 2019, da 88 prosent er enig eller svært enig i at de jobber hardt.

Andelen som er enig i at skolearbeidet er lett, varierer litt fra år til år. I 2019 er det 38 prosent som mener at skolearbeidet er lett.

5.3 Skolearbeid hjemme

Elevene i studien har svart på spørsmål knyttet til spørsmål om de opplever å ha nok penger for å gjøre det de har lyst til, samt på spørsmål om skolearbeidet hjemme. Andelen elever som opplever at de ikke har nok penger er stabil over tid og er i 2019 på 6 prosent.

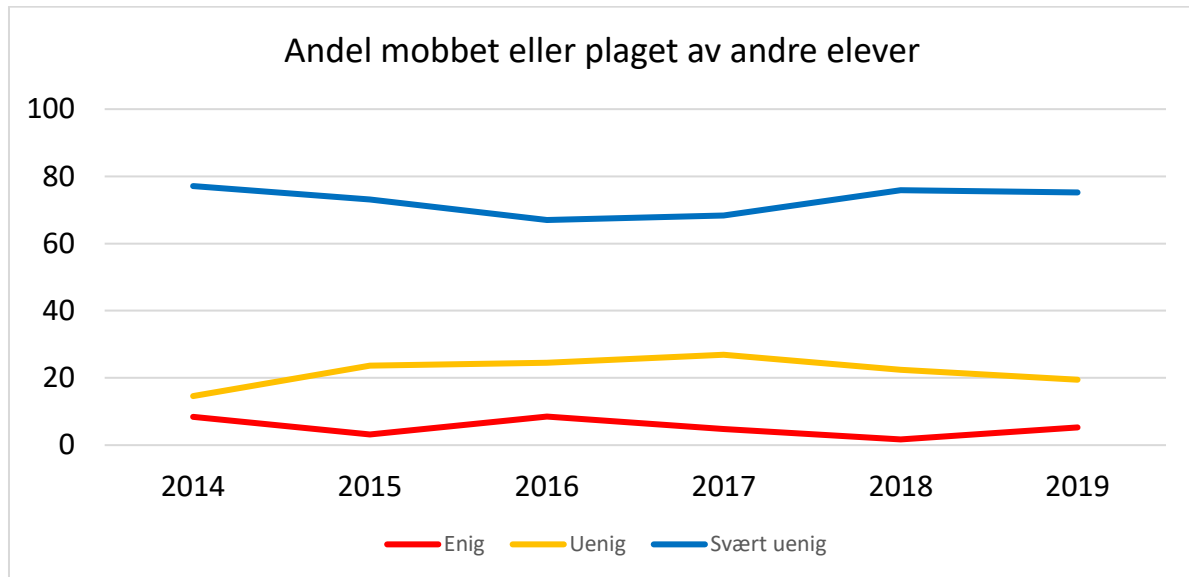
Tabell 8. Prosentandel av elevene som alltid eller ofte på spørsmålene

	2015	2016	2017	2018	2019
Opplevelse av å ikke ha nok penger	7	5	6	10	6
Voksne hjelper til med skolearbeid og lekser	43	44	47	52	52
Har en rolig plass hjemme for å studere	85	86	89	88	93
Foresatte viser interesse for skolearbeid	79	85	79	85	89
Bruker nett til hjelp for å gjøre lekser hjemme	88	83	90	87	87

I 2019 opplever 89 prosent av elevene at deres foresatte viser interesse (ofte eller alltid) for deres skolearbeid. Det er den høyeste prosentandelen siden studien startet. Det er 93 prosent som ofte eller alltid, har en rolig plass å gjøre lekser og dette er også det høyeste tallet siden studien startet. Det er 87 prosent som ofte eller alltid benytter internett i skolearbeidet. Omtrent halvparten (52 prosent) har alltid eller ofte noen voksen hjemme som kan hjelpe dem med skolearbeidet.

5.4 Mobbing

Et viktig satsingsområde for Selbu videregående skole er å aktivt arbeide for å forebygge og håndtere mobbing (Dyrdal, 2016). Tabellen nedenfor viser at dette er et område der Selbu Vgs i høy grad lykkes med å minimere mobbing og plaging.

Figur 9: Andel som opplever å ha blitt mobbet eller plaget av elever.

Figuren viser at det er få elever som er enig i at blir mobbet av andre elever. I 2018 var det kun to elever som var enig eller svært enig i at de hadde blitt plaget eller mobbet av andre elever, mens dette i 2019 har økt noe til 5 prosent. Sammenlignet med undersøkelser på andre skoler, er det særdeles lite plaging og mobbing ved skolen (Sæther, Aspvik & Ingebrigtsen, 2012). Ingen elever var i 2019 svært enige i at de hadde blitt plaget eller mobbet. Det er være vanskelig å finne konkrete årsaker til mobbing. I følge Coleman (2011) er trivsel på skolen en forebyggende faktor mot mobbing. Av de elevene som oppgir at de har blitt mobbet så trives alle godt eller svært godt på skolen. Coleman (2011) beskriver også at relasjoner med lærere har betydning for trivselen på skolen, og er en viktig faktor for å redusere faren for drop-out. Andel elever som oppgir at de har en god relasjon til sine lærere er stabilt høy. Dette er en viktig parameter for å redusere mobbing og analysene viser at også de elever som opplever mobbing har gode relasjoner til lærerne og opplever at lærerne er interesserte og hjelpsomme.

5.5 Fysisk aktivitet

Tabellen nedenfor viser at elevene ved Selbu videregående skole er relativt fysisk aktive.

Tabell 9. Prosentandel av elevene på Selbu Vgs som er aktive to eller flere ganger i uka.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Andpusten eller svett	75	78	85	79	85	81
20 min. høy intensitet	58	65	64	70	67	68
Går på ski (langrenn)	8	15	15	10	5	5
Handball	8	12	24	19	16	18
Fotball	28	20	24	29	26	26
Jogger	24	31	41	29	34	27
Sykler	14	30	20	11	13	9
Fotturer	19	25	32	26	28	25

Tabellen viser at de unge trener på mange forskjellige måter, og vi ser en svak tendens til at flere elever har blitt mer aktive. Fotball, jogging og fotturer er de mest populære aktivitetene. Det skiller seg imidlertid mellom jenter og gutter i hvilken aktivitet de utøver mer enn to ganger i uken. Det er 22 prosent av jentene og 10 prosent av guttene som spiller handball. Det er 36 prosent av guttene i og 17 prosent av jentene, som spiller fotball. Hele 42 prosent av jentene jogger to eller flere dager i uka, mens det blant guttene er 19 prosent. Det er 42 prosent av jentene og 19 prosent av guttene som jogger to eller flere dager i uken. Det er 18 prosent av guttene og 11 prosent av jentene som sykler to eller flere dager i uken. Av jentene er det 35 prosent, og av guttene er det 15 prosent, som går på fotturer to eller flere dager i uken. Gutter og jenter driver omtrent like ofte med styrketrening, utholdenhetstrening og trener på treningssenter.

I handlingsplanen for fysisk aktivitet, idrett, friluftsliv og anleggsutvikling i Selbu, er hovedmålet å *“oppnå en reduksjon av antall fysisk inaktive i alle aldre”*. Som vi ser på tallene har utviklingen gått i riktig retning. Uavhengig av hvorvidt dette skyldes et målrettet arbeid med tiltak i handlingsplanen eller ikke, er utviklingen i tråd med målsettingen i kommunen. En av de langsiktige prioriteringene er at det gjennom samhandling mellom kommunale etater, lag og foreninger, skoler og andre aktører skal tilrettelegges for at det blir lettere for folk flest å velge fysisk aktivitet.

6. Svarfordeling Selbu ungdomsskole 2019 (148 besvarelser)

Spørsmål 1: Andel jenter og gutter

Jenter	56,6
Gutter	43,4

Spørsmål 2: Andel informanter pr. fødselsår

2004	35,4
2005	28,6
2006	36,1

Spørsmål 4: Hvor enig er du i disse påstandene?

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke
Kommunen ordner godt for fritidsaktiviteter	40	43	12	2	4
Kommunen ordner godt for idrettsaktiviteter	52	40	2	3	3
Kommunen tar ansvar for unges psyk. helse	26	48	12	3	12
Kommunen tar ansvar for unges fysiske helse	33	46	10	2	9

Spørsmål 5: Hvor enig er du i disse påstandene?

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke
Skolen tilrettelegger for en god utdanning	53	38	4	1	5
Skolen har et godt kroppsøvingstilbud	48	35	12	4	1
Skolen tilrettelegger for fysisk aktivitet	44	41	12	1	1
Skolen tar ansvar for elevers psykiske helse	32	41	7	10	10
Skolen tar ansvar for elevers fysiske helse	36	43	12	4	5
Lærerne tilrettelegger for godt miljø i min klasse	43	42	12	1	2
Lærer tilrettelegger for godt miljø i kroppsøving	44	39	13	1	3

Om skolen

Spørsmål 6: Hvor enig er du i disse påstandene?

	Svært enig	Enig	Uenig	Svært uenig
Jeg lærer interessante og nyttige ting på skolen	14	63	17	6
Jeg blir lei av lærere som forteller hva jeg skal gjøre	13	29	42	17
Jeg trives på skolen	59	35	5	1
Jeg jobber hardt på skolen	36	49	13	2
Lærerne er interesserte og hjelpsomme	34	52	12	1
Jeg har blitt plaget/mobbet av andre elever på skolen	5	8	22	65
Jeg synes skolearbeidet er lett	3	48	39	10
Jeg er glad når jeg kan være borte fra skolen	33	29	27	11
Jeg har en god relasjon til mine lærere	28	63	10	-

Om hjemstedet

Spørsmål 7: Hvor enig er du i disse påstandene?

	Svært enig	Enig	Uenig	Svært uenig
Det er ikke nok å gjøre for unge mennesker	20	32	35	14
Det er for få møtesteder for unge mennesker	34	34	26	6
Mangler transport for å komme dit du ønsker	29	34	22	15
Det er et fint sted for barn å vokse opp	63	35	1	2
Det er ingen ting å gjøre her for unge mennesker	5	14	47	35
Det vil bli vanskelig å finne en passende jobb her	11	35	40	15
Det er et fint sted å bo for unge mennesker som meg	50	43	6	1
Framtiden ser bra ut for unge mennesker som bor her	39	47	138	1
Det er vanskelig å være seg selv her	5	12	37	46

Om trivsel

Spørsmål 8: Hvor godt trives du?

	Svært godt	Godt	Middels	Dårlig	Svært dårlig
På trening	64	22	10	2	2
I konkurranser	42	39	15	1	4
På skolen	39	39	18	1	2
I teoretiske timer på skolen	17	44	25	12	3
I kroppsøvingstimene på skolen	49	34	12	3	2
Hjemme	78	16	3	2	1
En vanlig dag	47	38	14	1	-
I klassen	49	41	8	2	1

Om ulike aktiviteter

Spørsmål 9: Hvor ofte gjør du følgende?

	Aldri	Sjelden	Omtrent en dag i uka	2 – 3 dager i uka	4 – 7 dager i uka
Spiller musikkinstrument	45	26	10	10	10
Hører på musikk	1	5	5	7	82
Leser bøker, magasiner eller aviser	13	31	29	22	6
Har venner på besøk	2	36	40	18	4
Sitter og snakker med familien	6	18	19	26	31
Er på besøk hos venner	1	27	39	27	6

Om fysisk aktivitet og idrett

Spørsmål 10: Hvor mange dager i uka er du så aktiv at du blir andpusten eller svett?

Aldri	Sjelden	Omtrent en dag	2 - 3 dager	4 – 7 dager
1	5	3	38	53

Spørsmål 11: Når du tenker på de fire siste ukene, hvor ofte deltok du i idrett/sport eller fysisk aktivitet hardt nok til at du pustet fort, svettet eller at hjertet banket fort i 20 minutter?

Aldri	Mindre enn en dag i uken	Omtrent en dag i uken	To eller tre dager i uken	De fleste dager i uken
2	6	8	42	42

Spørsmål 12: Hvor ofte trener du på følgende måter (i sesongen)?

	Aldri	Sjelden	Omtrent en dag i uka	2 – 3 dager i uka	4 – 7 dager i uka
Går på ski (langrenn)	25	48	22	4	1
Sykler	5	35	37	14	9
Jogger	8	27	28	31	5
Fotturer	7	35	31	19	8
Utholdenhetstrening	12	33	28	21	6
Styrketrening	8	23	29	35	5
Treningssenter	52	27	8	12	-
Handball	58	7	2	22	11
Fotball	51	16	1	23	8
Friidrett	69	26	3	3	-
Orientering	77	21	1	1	-
Kampsport	79	10	3	6	2
Hestesport	85	10	3	-	2
Annet	31	19	17	25	8

Spørsmål 13: Hvor enig er du i følgende påstander?

	Svært enig	Enig	Uenig	Svært uenig
Jeg er i svært god form	28	52	17	4
Jeg trener ikke	6	9	24	61
Jeg trener for å holde meg i god form	39	42	15	4
Jeg trener fordi utseendet er viktig for meg	6	23	39	32
Jeg trener for å være sammen med venner	14	37	34	16
Jeg trener for å bli flink i idrett	42	34	16	9
Det er viktig for meg å være god i idrett	25	27	31	18
Jeg er flink i idrett	31	49	12	8
Jeg trener på grunn av det gode miljøet	19	36	30	15
Mine foreldre/foresatte er fysisk aktive	21	44	25	9
Jeg er flink i kroppsøving	33	54	8	6

Om framtiden

Spørsmål 14: Vil du flytte herfra når du er ferdig med å gå på skole?

	Ja	Usikker	Nei
Bo i det området jeg gjør nå, hvis jeg kan	48	39	13
Flytte herfra for noen år, også komme tilbake	28	59	12
Flytte herfra, og aldri komme tilbake	10	25	65

Spørsmål 15: Hvor viktig er dette for deg?

	Svært viktig	Viktig	Ikke viktig
Begynne å jobbe så fort jeg kan	35	52	13
Være i god form, trene regelmessig	44	43	12
Flytte hjemmefra, få en plass for meg selv	20	44	35
Ta vare på miljøet, landsbygda	47	43	10
Være pen (utseende, klær, ...)	7	40	53
Ha venner å være sammen med	82	17	1
Ha det gøy mens jeg er ung	85	15	1
Tjene penger	55	43	1
Hjelpe til med å forbedre ting på stedet hvor jeg bor	30	63	81

Spørsmål 16a: Hva vil du gjøre når du er ferdig med ungdomsskolen?

	Svært sannsynlig	Sannsynlig	Usannsynlig	Svært usannsynlig
Begynne på yrkesfag videregående	31	36	27	6
Begynne på stud.spes. videregående	28	36	20	17
Begynne å jobbe	22	35	27	17

Spørsmål 16b: Hva vil du gjøre når du er ferdig med skolen?

	Svært sannsynlig	Sannsynlig	Usannsynlig	Svært usannsynlig
Bli student (høgskole, universitet)	33	37	13	17
Jobbe uten å studere på forhånd	14	23	42	21

Litt forskjellig

Spørsmål 17: Hvordan oppfatter du deg selv?

	Svært enig	Enig	Uenig	Svært uenig
Jeg har en positiv holdning til meg selv	34	51	12	3
Jeg føler at jeg ikke har mye å være stolt av	8	19	42	31
Jeg er en flink elev	17	68	13	3
Jeg føler meg som en del av Selbu u-skole	41	50	7	3
Jeg føler meg som en del av Selbu kom.	35	48	13	3
Jeg har blitt mobbet av elever siste måned	1	6	21	72
Jeg har blitt mobbet digitalt	1	1	20	78

Spørsmål 18: Hvor enig er du i følgende påstander

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke
De unge bør bestemme mer i din kommune	28	52	7	4	9
Mange av mine venner drikker alkohol	27	23	10	31	8
Jeg har følt press om å drikke alkohol	3	4	16	73	4
Vennskap med andre er viktigere enn å vinne	66	26	3	1	4
Fysisk aktivitet er viktig for min helse som voksen	59	32	6	1	2
Jeg trives bedre på fritida nå, enn hva jeg gjorde i fjor	30	35	8	10	17

Spørsmål 19: Hvor ofte gjør du følgende?

	Aldri	Sjelden	1 dag i uka	2-4 dager i uka	5-7 dager i uka
Røyker	90	6	3	1	-
Snuser	91	6	1	2	1
Drikker alkohol	74	14	8	4	-

Spørsmål 22: Hvor ofte opplever du dette?

	Alltid	Ofte	Sjelden	Aldri
Noen voksne hjemme som hjelper med skolearbeid	25	43	23	2
Rolig plass hjemme til å sitte og studere	51	32	15	2
Dine foresatte viser interesse for ditt skolearbeid	39	46	13	2
Bruker nett når du gjør lekser	20	52	27	1

Spørsmål 23: Synes dine foresatte at skole er viktig for framtiden din?

Vet ikke	Ikke viktig	Litt viktig	Viktig	Meget viktig
6	1	5	30	58

Spørsmål 24: I Selbu er det viktig:

	Svært enig	Enig	Uenig	Svært uenig
Å være med på idrett	22	47	24	8
Å være flink i idrett	14	24	50	12
Å være flink på skole	14	46	32	8
Å være lik de andre	10	20	38	33
Å ha en jobb	26	56	14	3
Å holde vanskelige ting for seg selv	3	24	40	33
Å ikke skille seg ut	9	25	41	25
Å være med på fester	18	21	41	19

7. Svarfordeling Selbu videregående skole 2019 (115 besvarelser)

Spørsmål 1: Andel jenter og gutter

Jenter	49,1
Gutter	50,9

Spørsmål 2: Andel informanter pr. fødselsår

2003 eller senere	32
2002	29
2001	24
2000 eller tidligere	15

Spørsmål 3: Andel elever ved yrkesfag og studiespesialisering

Yrkesfag: 46 Studiespesialisering: 54

Spørsmål 4: Hvor enig er du i disse påstandene?

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke
Kommunen ordner godt for fritidsaktiviteter	39	50	7	4	1
Kommunen ordner godt for idrettsaktiviteter	62	31	4	3	1
Kommunen tar ansvar for unges psyk. helse	25	57	10	3	5
Kommunen tar ansvar for unges fysiske helse	24	57	16	2	3

Spørsmål 5: Hvor enig er du i disse påstandene?

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke
Skolen tilrettelegger for en god utdanning	75	20	3	2	1
Skolen har et godt kroppsøvingstilbud	75	22	2	-	2
Skolen tilrettelegger for fysisk aktivitet	52	37	9	-	2
Skolen tar ansvar for elevers psykiske helse	48	40	7	2	4
Skolen tar ansvar for elevers fysiske helse	42	49	4	3	3
Lærerne tilrettelegger for godt miljø i min klasse	54	37	7	1	1
Lærer tilrettelegger for godt miljø i kroppsøving	65	26	1	2	6

Om skolen

Spørsmål 6: Hvor enig er du i disse påstandene?

	Svært enig	Enig	Uenig	Svært uenig
Jeg lærer interessante og nyttige ting på skolen	27	65	8	1
Jeg blir lei av lærere som forteller hva jeg skal gjøre	3	27	55	15
Jeg trives på skolen	58	38	4	-
Jeg jobber hardt på skolen	23	65	12	-
Lærerne er interesserte og hjelpsomme	39	58	3	-
Jeg har blitt plaget/mobbet av andre elever på skolen	2	4	20	75
Jeg synes skolearbeidet er lett	3	35	53	9
Jeg er glad når jeg kan være borte fra skolen	13	33	46	8
Jeg har en god relasjon til mine lærere	31	65	5	-

Om hjemstedet

Spørsmål 7: Hvor enig er du i disse påstandene?

	Svært enig	Enig	Uenig	Svært uenig
Det er ikke nok å gjøre for unge mennesker	11	30	39	21
Det er for få møtesteder for unge mennesker	21	49	21	9
Mangler transport for å komme dit du ønsker	38	43	12	7
Det er et fint sted for barn å vokse opp	60	36	5	-
Det er ingen ting å gjøre her for unge mennesker	5	14	60	22
Det vil bli vanskelig å finne en passende jobb her	12	39	41	8
Det er et fint sted å bo for unge mennesker som meg	38	48	11	3
Framtiden ser bra ut for unge mennesker som bor her	31	55	13	1
Det er vanskelig å være seg selv her	9	18	46	26

Om trivsel

Spørsmål 8: Hvor godt trives du?

	Svært godt	Godt	Middels	Dårlig	Svært dårlig
På trening	52	31	13	2	2
I konkurranser	34	34	20	8	4
På skolen	40	45	14	1	-
I teoretiske timer på skolen	21	36	32	9	2
I kroppsøvingstimene på skolen	46	39	11	5	-
Hjemme	79	20	3	-	-
En vanlig dag	48	42	10	1	-
I klassen	50	35	13	1	1

Om ulike aktiviteter

Spørsmål 9: Hvor ofte gjør du følgende?

	Aldri	Sjelden	Omtrent en dag i uka	2 – 3 dager i uka	4 – 7 dager i uka
Spiller musikkinstrument	59	21	4	6	11
Hører på musikk	1	2	3	7	88
Leser bøker, magasiner eller aviser	9	33	33	20	6
Har venner på besøk	4	40	36	18	3
Sitter og snakker med familien	2	19	11	29	40
Er på besøk hos venner	4	33	37	24	3

Om fysisk aktivitet og idrett

Spørsmål 10: Hvor mange dager i uka er du så aktiv at du blir andpusten eller svett?

Aldri	Sjelden	Omtrent en dag	2 - 3 dager	4 – 7 dager
1	4	14	44	37

Spørsmål 11: Når du tenker på de fire siste ukene, hvor ofte deltok du i idrett/sport eller fysisk aktivitet hardt nok til at du pustet fort, svettet eller at hjertet banket fort i 20 minutter?

Aldri	Mindre enn en dag i uken	Omtrent en dag i uken	To eller tre dager i uken	De fleste dager i uken
3	10	23	38	27

Spørsmål 12: Hvor ofte trener du på følgende måter (i sesongen)?

	Aldri	Sjelden	Omtrent en dag i uka	2 – 3 dager i uka	4 – 7 dager i uka
Går på ski (langrenn)	21	59	18	2	-
Sykler	20	56	15	4	4
Jogger	13	37	24	24	4
Fotturer	7	40	29	15	10
Utholdenhetstrening	17	38	31	12	1
Styrketrening	14	28	26	29	4
Treningssenter	33	17	23	24	4
Handball	69	9	4	15	4
Fotball	55	13	6	16	10
Friidrett	86	10	2	-	2
Orientering	89	9	2	1	-
Kampsport	91	4	2	3	-
Hestesport	90	4	4	1	2
Annet	65	8	14	11	3

Spørsmål 13: Hvor enig er du i følgende påstander?

	Svært enig	Enig	Uenig	Svært uenig
Jeg er i svært god form	14	48	33	5
Jeg trener ikke	9	12	28	52
Jeg trener for å holde meg i god form	31	48	11	10
Jeg trener fordi utseendet er viktig for meg	9	32	32	27
Jeg trener for å være sammen med venner	10	46	30	15
Jeg trener for å bli flink i idrett	18	28	36	18
Det er viktig for meg å være god i idrett	13	27	40	21
Jeg er flink i idrett	11	54	26	10
Jeg trener på grunn av det gode miljøet	12	36	35	17
Mine foreldre/foresatte er fysisk aktive	16	49	25	11
Jeg er flink i kroppsøving	23	61	11	6

Om framtiden

Spørsmål 14: Vil du flytte herfra når du er ferdig med å gå på skole?

	Ja	Usikker	Nei
Bo i det området jeg gjør nå, hvis jeg kan	45	36	19
Flytte herfra for noen år, også komme tilbake	37	48	15
Flytte herfra, og aldri komme tilbake	11	34	54

Spørsmål 15: Hvor viktig er dette for deg?

	Svært viktig	Viktig	Ikke viktig
Begynne å jobbe så fort jeg kan	37	45	17
Være i god form, trene regelmessig	37	46	17
Flytte hjemmefra, få en plass for meg selv	28	40	32
Ta vare på miljøet, landsbygda	29	57	14
Være pen (utseende, klær, ...)	11	50	40
Ha venner å være sammen med	75	21	4
Ha det gøy mens jeg er ung	76	20	4
Tjene penger	56	41	3
Hjelpe til med å forbedre ting på stedet hvor jeg bor	19	63	18

Spørsmål 16: Hva vil du gjøre når du er ferdig med skolen?

	Svært sannsynlig	Sannsynlig	Usannsynlig	Svært usannsynlig
Bli student (høgskole, universitet)	46	27	13	14
Arbeidsledig (for en stund)	3	15	33	49
Jobbe uten å studere på forhånd	14	23	35	28

Litt forskjellig

Spørsmål 17: Hvordan oppfatter du deg selv?

	Svært enig	Enig	Uenig	Svært uenig
Jeg har en positiv holdning til meg selv	41	51	6	2
Jeg føler at jeg ikke har mye å være stolt av	2	16	55	27
Jeg er en flink elev	20	67	13	
Jeg føler meg som en del av Selbu vgs	37	59	3	2

Spørsmål 18: Hvor enig er du i følgende påstander

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke
De unge bør bestemme mer i din kommune	29	50	12	2	8
Mange av mine venner drikker alkohol	79	14	4	2	2
Jeg har følt press om å drikke alkohol	8	16	18	57	1
Vennskap med andre er viktigere enn å vinne	62	30	5	1	2
Fysisk aktivitet er viktig for min helse som voksen	66	28	1	3	3
Jeg trives bedre på fritida nå, enn hva jeg gjorde i fjor	33	30	12	6	18

Spørsmål 19: Hvor ofte gjør du følgende?

	Aldri	Sjelden	1 dag i uka	2-4 dager i uka	5-7 dager i uka
Røyker	80	13	5	1	1
Snuser	72	12	5	3	8
Drikker alkohol	23	37	39	1	-

Spørsmål 23-26: Hvor ofte opplever du dette?

	Alltid	Ofte	Sjelden	Aldri
Noen voksne hjemme som hjelper med skolearbeid	19	34	35	12
Rolig plass hjemme til å sitte og studere	60	33	6	1
Dine foresatte viser interesse for ditt skolearbeid	43	47	8	3
Bruker nett når du gjør lekser	21	66	11	2

Spørsmål 27: Synes dine foresatte at skole er viktig for framtiden din?

Vet ikke	Ikke viktig	Litt viktig	Viktig	Meget viktig
2	1	5	32	61

Referenser

Bourdieu, Pierre (1994) *Praktisk fornuft. Bidrag till en handlingsteori*
Daidlos AB

Bourdieu, Pierre och Wacquant, Loic J.D. (1996) *Refleksiv sosiologi, mål og midler*
Hans Reitzels forlag

Broady, Donald (1998) *Kapitalbegreppet som utbildningssociologisk verktøy*
Uppsala Universitet, ILU, Skeptron Occasional Papers nr 15

Broady, Donald (2007) Den dolda läroplanen. *Kritisk utbildningstidskrift*, nr. 127

Dyrdal, S. O. (2016). *Satsingsområder for Selbu vgs*. Hentet 20.03.17 fra
<http://www.selbu.vgs.no/Om-oss/Satsingsomrader>

Falch, T., Borge, L.-E., Lujala, P., Nyhus, O. H. & Strøm, B. (2010). *Årsaker til og konsekvenser av manglende fullføring av videregående opplæring*. NTNU: Senter for økonomisk forskning AS. Hentet 22.03.17 fra http://www.sof.ntnu.no/SOF-R%2003_10.pdf

Helsedirektoratet (2015). *Trivsel i skolen*.
<https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/970/Trivsel%20i%20skolen%20IS-2345.pdf>

Karlsen Bæck Unn-Doris (2007) *Foreldreinvolvering i skolen. Delrapport fra forskningsprosjektet "Cultural encounters in school. A study of parental involvement in lower secondary school"*
Norut AS, Rapport nr. 06/2007

Markussen, E., Frøseth, M.W., Lødding, B. og Sandberg, N. (2008) *Bortvalg og kompetanse. Gjennomføring, bortvalg og kompetanseoppnåelse i videregående opplæring blant 9749 ungdommer som gikk ut av grunnskolen på Østlandet våren 2002. Hovedfunn, konklusjoner og implikasjoner fem år etter*.
Rapport 2008:13 Oslo: NIFU STEP Norsk institutt for studier av innovasjon forskning og utdanning.

Markussen, E. og Seland, I. (2012) *Å redusere bortvalg – bare skolens ansvar? En undersøkelse av bortvalg ved de videregående skolene i Akershus fylkeskommune skoleåret 2010-11*.
Rapport 2012:6 Oslo: NIFU STEP Norsk institutt for studier av innovasjon forskning og utdanning.

Sæther, S. A., Aspvik, N. P., Ingebrigtsen, J. E. (2012). *Oppvekst i bygder*.
NTNU Samfunnsforskning AS.

Skaalvik, E. (2015): *Selvoppfatning og idrett*. I: Sigmindsson, H., Ingebrigtsen, J.E.: *Idrettspedagogikk*.
Universitetsforlaget

Sørfjorddal Hauge, Elisabet (2015). *Kompetanse og rekruttering, rekrutteringserfaringer og rekrutteringsstrategier for kompetanseutvikling og vekst i Aust-Agder*.
FoU-rapport nr. 1/2015

Jan Erik Ingebrigtsen og Anna Rapp

Ung og voksen i Selbu, 2014 - 2019